หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีเชิงพรรณา (Descriptive research) โดยเป็นการศึกษาแบบสำรวจ (Survey Study)[1]

ในขั้นแรกได้ทำการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนเป็นอย่างดี และในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เนื่องจากเรื่องที่ทำการวิจัยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการสื่อสาร ดังนั้น จึงมีความยุ่งยากซับซ้อนและใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลนานพอสมควร เพราะต้องศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความลำบากของผู้วิจัยที่จะหาคำนิยามที่เหมาะสมและตลอดถึงการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้คือ

1. เป็นผู้ที่มีบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นชาวจีนต่างด้าว
2. เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และเป็นบุตรคนแรกของครอบครัว แต่ถ้าหากไม่พบบุตรคนแรกก็จะเลือกคนถัดมาตามลำดับ

---

[1] อนันต์ ศรีโสภา, หลักการวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 2 : (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521), หน้า 87.

3. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

4. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. เนื่องจากได้กำหนดไว้ว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่มีบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นชาวจีนต่างด้าว ดังนั้น ในขั้นแรกที่ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการก็คือ การหาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนชาวจีนต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแหล่งที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ แผนกทะเบียนคนต่างด้าว กองกำกับการตำรวจภูธร อำเภอเมือง เชียงใหม่ พบว่าในปี 2524 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มทำการวิจัยมีจำนวนชาวจีนต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด 1,688 คน (แสดงไว้ในภาคผนวก ข หน้า

2. เมื่อได้จำนวนชาวจีนต่างด้าวทั้งหมดแล้ว ได้นำมาคัดเลือกเอาเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาล และคัดเฉพาะผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ด้วยเหตุที่กำหนดดังนี้เนื่องจากเชื่อว่าผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไปควรจะแต่งงานและมีบุตรอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ต้องการในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น จึงเหลือผู้ที่อยู่ในข่ายเพียง 1143 คน

3. ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยทำบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของชาวจีนต่างด้าวทั้งหมด และกำหนดหมายเลขประจำตัวบนรายชื่อของทุกคน ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง วิธีการเลือกได้ใช้สูตร $k = N/n$ ในที่นี้ k คือช่วงขั้นของตัวอย่าง (sampling interval) N คือจำนวนประชากรของชาวจีนต่างด้าวในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเท่ากับ 1,143 คน ส่วน n คือขนาดของตัวอย่าง ในที่นี้เท่ากับ 200 ตัวอย่าง ดังนั้น ช่วงขั้นที่ได้เท่ากับ 1143/200 เท่ากับ 5.7 หรือเท่ากับ 5 ขั้นต่อไป ได้กำหนดหมายเลข 1 เป็นจุดเริ่มต้น ดังนั้น คนที่ถูกเลือกต่อไปนี้คือ ที่ 1 + 5 หรือคนที่ 6 และคนที่ 11, 17 ตามลำดับ ทำดังนี้เรื่อยไปจนครบ 200 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดมาจากเอกสาร ตำราและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยของ บุญส่นอง บุณโญทะยาน[1] และจิรวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์[2] แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมของชาวจีนจังหวัดเชียงใหม่

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นแล้ว ได้นำไปทดลองใช้กับผู้ที่เป็นบุตรชาวจีนต่างด้าวที่อยู่นอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 15 คน โดยการสัมภาษณ์และสังเกตจากการตอบคำถามแต่ละข้อ หลังจากนั้นได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สถานภาพสมรส สัญชาติของบิดามารดา และคู่สมรส การศึกษาภาษาไทย การศึกษาภาษาจีน อาชีพและรายได้ (ข้อ 1.1-1.14)

ตอนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความผูกพันภายในกลุ่ม วัฒนธรรมเดียวกัน ได้แก่ความหนาแน่นของครอบครัวชาวจีนในบริเวณที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ ความรู้สึกที่มีต่อชาวจีนด้วยกัน การเลือกคบเพื่อน การเลือกสถานที่ทำงานและเลือกที่อยู่อาศัย (ข้อ 2.1-2.5)

---

[1]Boonsnong Punyodnana, Chinese Thai Differential Assimilation in Bangkok: An Exploratory Study, p. 1.

[2]Jirawat Wongswatdiwat, "The Psychological Assimilation of Chinese University Student in Thailand," pp. 1-15.

ตอนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ความถี่ในการฟังวิทยุ ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ความถี่ในการดูโทรทัศน์ และความถี่ในการดูภาพยนตร์ (ข้อ 3.1-3.12)

ตอนที่ 4 ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ได้แก่ การใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลภาษาไทย การพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการยึดถือประเพณีไทยและจีน และความเชื่อในเรื่องคำสั่งสอน สังคม และประเพณี (ข้อ 4.1-4.13)

รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แสดงไว้ในภาคผนวก ค.

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดังต่อไปนี้คือ

1. ได้ทำการอบรมพนักงานสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 5 คน เพื่อให้มีความเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์ และการแก้ไขปัญหาที่จะต้องพบในการออกสัมภาษณ์

2. เริ่มออกสัมภาษณ์ครั้งแรกเมื่อเดือนกันยายน 2525 และออกสัมภาษณ์เฉพาะในวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการเท่านั้น โดยจัดพนักงานสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ตามบ้านเลขที่ที่ปรากฏในบัญชีคนต่างด้าวที่ตกเป็นตัวอย่าง ในการนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมออกสัมภาษณ์ด้วย ก่อนการออกสัมภาษณ์จะรวบรวมบ้านเลขที่ที่อยู่ในย่านเดียวกันไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูลและเป็นการประหยัดเวลา กลุ่มตัวอย่างจะกระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ 3 ตำบลคือ ตำบลช้างม่อย ตำบลช้างคลานและตำบลวัดเกต

3. วิธีการสัมภาษณ์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงในการวิจัยครั้งนี้ คือบุตรคนแรกของชาวจีนต่างด้าวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยไม่เลือกเพศหญิงหรือเพศชายครอบครัวละ 1 คน และหากไม่พบบุตรคนแรกก็จะสัมภาษณ์บุตรคนถัดไปตามลำดับ การสัมภาษณ์จะถามคำถามแต่ละคำถามวิธีการเช่นนี้ พบว่าได้ข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เพราะว่าผู้ตอบมีโอกาสซักถามได้

ถ้าหากไม่เข้าใจ ในบางกรณีพบว่าผู้ที่ต้องการสัมภาษณ์ไม่อยู่บ้าน ในขณะนั้นจะใช้วิธีฝากแบบสัมภาษณ์ให้กรอกแล้วกลับไปเก็บภายหลัง วิธีการนี้พบว่ามีข้อบกพร่องเล็กน้อย เช่นผู้กรอกไม่เข้าใจคำว่าสัญชาติและเชื้อชาติ เป็นต้น

ปัญหาที่ผู้วิจัยได้พบเมื่อออกสัมภาษณ์ก็คือ ไม่พบผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างตามบ้านเลขที่ที่ปรากฏในบัญชีของทางราชการ ทั้งนี้อาจมีการย้ายที่อยู่ โดยไม่แจ้งให้ทางแผนกทะเบียนคนคนต่างด้าวทราบ มีจำนวน 52 ราย ในการนี้ผู้วิจัยไม่ได้เลือกตัวอย่างทดแทน เนื่องจากวิธีการเลือกแบบ systematic sampling ที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น มีจำนวนประชากรไม่เพียงพอที่จะเลือกทดแทนได้ จำนวนตัวอย่างจึงลดลงจากเดิมที่กำหนดไว้ 200 ตัวอย่าง เหลือเพียง 148 ตัวอย่าง

นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่อง ผู้ถูกสัมภาษณ์บางคนไม่ให้ความร่วมมือในการตอบโดยเฉพาะในเรื่องรายได้ เพราะเกรงว่าจะนำไปใช้ในการเก็บภาษี ถึงแม้ว่าพนักงานสัมภาษณ์จะชี้แจงถึงวัตถุประสงค์แล้วก็ตาม มักจะพบปัญหานี้ในพวกที่มีการศึกษาน้อย และมีอาชีพค้าขาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับอายุและรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย
2. ข้อมูลที่เป็นความถี่ (Frequency) แปลความถี่เป็นจำนวนร้อยละ
3. ในการพิสูจน์สมมุติฐานที่ 1 และที่ 2 ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สูตรดังนี้

$$F = \frac{MSb}{MSw}$$

เมื่อ MSb เป็นค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MSw เป็นค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

และใช้ x^2 ใช้สูตร

$$x^2 = \sum_{r\,k} \frac{(Oij - Eij)^2}{E}$$

เมื่อ Oij เป็นความถี่จากการสังเกตในช่วงในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j

Eij เป็นความถี่คาดหวังในแถวที่ i และคอลัมน์ j

r เป็นจำนวนแถว

k เป็นจำนวนคอลัมน์

ความถี่ที่คาดหวัง (E) หาได้จากการนำผลรวมของแถวคูณกับผลรวมคอลัมน์ แล้วหารด้วยจำนวนทั้งหมด

ในการพิสูจน์สมมุติฐานที่ 3 เรื่องเพศและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในด้านการพูดภาษาไทย ทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย ใช้วิธีทดสอบแบบ T-test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{SD_{\bar{x}}}$$

$\bar{X}_1$ เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2

$SD_{\bar{x}}$ เป็นความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยหาได้จาก

$$SD_{\bar{x}} = \sqrt{S\bar{X}_1^2 - S\bar{X}_2^2}$$

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน กับการพูดภาษาไทย ทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย ใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment (The Pearson r Computed by the method of differences) ใช้สูตร

$$r = \frac{\Sigma x^2 + \Sigma y^2 - \Sigma d^2}{2\sqrt{Sx^2}\sqrt{Sy^2}}$$

ในเมื่อ

$$x = x - \bar{x}$$

$$y = y - \bar{y}$$

$$d = x - y$$

$$d^2 = (x-y)^2$$

5. ในเรื่องการให้ความสำคัญในเรื่องการยึดถือประเพณีไทยและจีน เพื่อดูว่ากลุ่มตัวอย่างมีการยึดถือประเพณีไทยและจีนแตกต่างกันอย่างไร ใช้วิธีการทดสอบแบบ Sign test โดยการนับค่าของการให้น้ำหนักของทั้ง 2 ประเพณีว่า กลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักของประเพณีไทยและจีนแตกต่างกันอย่างไร ทำการทดสอบเป็นคู่ ๆ แล้วนำค่าของน้ำหนักแต่ละคู่มาลบกัน ถ้าค่าของน้ำหนักประเพณีไทยสูงกว่าให้เป็นเครื่องหมายบวก ถ้าค่าน้ำหนักประเพณีจีนสูงกว่า ให้เป็นเครื่องหมายลบ และถ้าค่าทั้งสองเท่ากัน ให้เครื่องหมาย 0 ในการคำนวณจะนับเฉพาะเครื่องหมายบวกและลบ ส่วนเครื่องหมาย 0 ไม่นับ แล้วนำไปเปิดตาราง Z โดยใช้สูตร

$$Z = \frac{X - \frac{N}{2}}{\sqrt{\frac{N}{2}}}$$

ในเมื่อ X = จำนวนเครื่องหมายที่มีน้อยกว่า

N = จำนวนเครื่องหมายบวก และเครื่องหมายลบรวมกัน

6. ในการวิเคราะห์ค่าความสำคัญเพื่อหาความมากน้อยของทัศนคติของผู้ตอบตามวิธีของจอห์น ดับบลิว เบส์ท (John W. Best)[1] จากข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อที่ 4.11 ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

6.1 หาความถี่ของแต่ละช่วงรายการ แล้วแปลงเป็นอัตราส่วนร้อย

6.2 คูณอัตราส่วนร้อยละในแต่ละช่วงด้วยคะแนนแปรจำช่อง ดังนี้

1. เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
2. เห็นด้วยพอสมควร	4 คะแนน
3. เฉย ๆ	3 คะแนน
4. ไม่ค่อยเห็นด้วย	2 คะแนน
5. ไม่เห็นด้วย	1 คะแนน

6.3 รวมผลลัพท์ที่ได้ทั้ง 5 ช่องของแต่ละข้อคำถามเป็นค่าความสำคัญที่ผู้ตอบประเมินในแต่ละข้อของแบบสอบถาม

6.4 ในการพิจารณาค่าความสำคัญว่าจะอยู่ในระดับใด ถือเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	450-500
มาก	350-449.99
ปานกลาง	250-349.99
น้อย	150-249.99
น้อยที่สุด	100-149.99

---

[1] ถวิล แล่นสุบลและธีระ พลราชม, "ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนครที่มีต่ออาจารย์วิทยาลัยครูสกลนคร," วารสารวิชาการวิทยาลัยครูสกลนคร, 3 (ตุลาคม 2522) : 53-56.